

EL LLENGUATGE**Sobre el
doncs causal**

Cal certament convenir que, per més esforços que s'han fet per tal d'eliminar l'ús de la conjunció *doncs* amb valor causal, aquest ús manifesta una vitalitat increïble i, tal com ha dit recentment Joan Solà («Pompeu Fabra i la gramàtica catalana», dins *Homenatge a Pompeu Fabra*, Universitat de Barcelona, 1982), «el *doncs* causal apareixerà pertot arreu davant la imponent mirada policíaca després de cent anys de persecució».

Tanmateix, potser caldria assenyalar que hi ha certes construccions que són especialment propícies perquè hom hi incorri en l'ús del *doncs* causal, perquè s'allunyen bastant dels exemples més típics i divulgats d'aquest cas i fins i tot perquè, de fet, són possibles unes construccions gairebé idèntiques, amb una diferència que es pot reduir a la simple puntuació, i en què escau perfectament l'ús de la conjunció *doncs*, amb valor consecutiu, naturalment. Així, és ben possible que molts dels qui són capaços d'evitar l'ús de *doncs* en una construcció com «Vam desistir de fer aquella excursió doncs el temps era molt insegur», en què aquesta conjunció té un valor clarament causal i hi ha d'ésser, per tant, substituïda per *perquè*, potser no el sabrien evitar en la construcció següent: «Saben l'afecte que els té doncs no deixen mai d'esperar-lo cada matí». Efectivament, una consideració superficial d'aquesta frase podria emmenar a creure que l'oració subordinada (*no deixen mat...*) té valor consecutiu i que, per tant, s'ha d'introduir per la conjunció *doncs*. Però, en realitat, el que hom vol expressar normalment amb una frase com aquesta, és que la constatació d'un fet (que no deixen mai d'esperar-lo) és la raó,

és a dir, la causa, que ens permet l'afirmació primera: que saben l'afecte que els té. I si és que volíem realment indicar que el que s'afirma en l'oració subordinada és una conseqüència del que es diu en la principal, caldria refer la frase així: *Saben l'afecte que els té. Doncs, no deixen mai d'esperar-lo cada matí. La diferència, tal com hem dit abans, es redueix a la puntuació. És molt important, per consegüent, que en qualsevol explicació que es faci destinada a combatre l'ús del doncs causal, no es deixi també d'indicar que aquesta conjunció, a diferència de les causals, es limita a establir un lligam lògic, però no sintàctic, cosa que exigeix la intervenció de signes de puntuació major*

Albert Jané